

Zwarte trui

JORGE ZEPEDA PATTERSON

Zwarte trui

Karakter Uitgevers B.V.

Proloog

Als de Tourkaravaan zondag in Parijs als een felgekleurde slang om de Arc de Triomphe heen kronkelt ter afsluiting van de 21 dagen en 3.500 kilometer lange koers, zou ik zomaar in de koeling van het mortuarium kunnen liggen, maar het is ook niet uitgesloten dat ik als winnaar van de Tour de France op het podium sta om de gele trui in ontvangst te nemen. Ik heb nooit eerder op een podium gestaan, nooit een etappe gewonnen, maar nu sta ik op slechts een paar seconden van de leider, Steve Panata. Hij is al elf jaar lang mijn ploegmaat en vriend, maar om de gele trui te kunnen pakken moet ik hem op de slotdag verraden.

Sommige wielrenners zijn bereid om te sterven wanneer ze zich in levensgevaarlijke afdalingen met 90 kilometer per uur naar beneden storten om maar een etappe in de Tour te winnen; inmiddels weet ik dat sommige renners ook bereid zijn om te doden. Er is een moordenaar onder ons en de politie heeft me gevraagd uit te zoeken wie dat is. Een crimineel die de leiders van het peloton heeft uitgedund en die moet worden tegengehouden voordat hij opnieuw toeslaat; ik zou zelf het volgende slachtoffer kunnen zijn. Maar ik weet ook dat ik dankzij de moordenaar misschien wel de Tour de France zou kunnen winnen.

2006

Allemaal hadden ze vanaf het allereerste moment een hekel aan hem, allemaal behalve ik. Hij liep voortdurend kauwgum te kauwen en plukte elke drie seconden aan zijn haar, alsof het een toupet was die los kon raken. Ook zonder die tics zou hij de afkeer van de hele groep hebben gewekt: hij kwam naar het trainingskamp in een Landrover Classic en haalde daar een aerodynamische fiets uit die de anderen alleen maar kenden van de elite-profs. Het hielp ook al niet dat hij een Amerikaan was met het gezicht van een Hollywoodacteur en de glimlach van iemand die altijd overal mee wekomt.

Ik verwelkomde hem echter met open armen; de nieuweling was mijn enige kans om met rust gelaten te worden. Sinds mijn aankomst in het trainingskamp twee weken daarvoor hadden de renners me onderworpen aan ontgroeningen die niet alleen voortkwamen uit traditie, maar ook uit frustraties die weer het gevolg waren van het zware trainingskamp dat bol stond van de spanning en het testosteron. De renners maakten mijn eerste weken als prof tot een hel – als je al kunt zeggen dat de betaling van vijftig euro per week genoeg was om iemand een prof te noemen – dus was ik dankbaar voor het vooruitzicht niet langer het enige mikpunt van de pesterijen van de groep te zijn.

Misschien was dat wel wat we met elkaar gemeen hadden: we bleven gelaten onder de kwellingen waaraan ze ons onderwierpen en schreven die toe aan het ritueel. Of liever gezegd, hij was gelaten en ik nam dat ten slotte van hem over.

‘Niet van je havermout eten; volgens mij hebben ze erin gespuugd’, was het eerste wat hij tegen me zei, en hij bood me een eiwitreep aan. Hij leek eerder geamuseerd dan geïrriteerd, alsof zijn ontdekking bewees dat hij slimmer was dan de rest.

Na verloop van tijd begrepen we dat het niet zozeer om een ontgroeningsritueel ging; ze waren gewoon bang voor ons. Van de 46 renners die aan het trainingskamp waren begonnen, mochten er van de Ventoux-organisatie hooguit 27 blijven, waarvan de 9 beste in het eerste team zouden rijden, het team dat mocht deelnemen aan de wedstrijden die er echt toe deden.

Een maand later, toen de training zwaarder werd en er dagelijks 160 kilometer moest worden gefietst door deels ruige berglandschappen, begrepen we dat de angst die we opriepen terecht was: we waren beter. Steve Panata reed in een natuurlijk ritme en met een souplesse die ik nooit eerder had gezien en later ook nooit meer zou zien; hij verslond kilometers zonder schijnbare inspanning en in een tempo dat anderen dwong om dubbelgevouwen over hun stuur te hangen. Ik had daarentegen een fysieke afwijking die me in andere omstandigheden tot een circusattractie zou hebben gemaakt. Het DNA van mijn vader, die in de Franse Alpen was geboren, en de Colombiaanse genen van mijn moeder, die afstamt van Andes-bewoners, moeten samen een feestje hebben gebouwd, want ze hebben me een derde long opgeleverd. Niet echt natuurlijk, maar het zuurstofgehalte in mijn bloed is zodanig dat je zou kunnen zeggen dat ik in feite gedrogeerd rondreed.

Eenmaal onderweg namen Steve en ik steeds vaker wraak voor de doorstane beledigingen. Dat deden we bijna zonder erbij stil te staan, al waren we niet naïef. Op twintig, dertig kilometer van de door de trainers getrokken eindstreep keek hij me aan met een kwaadaardige grijns op zijn gezicht. We wisselden een blik van verstandhouding en verhoogden het ritme, eerst nog subtiel, zodat de anderen zich niet gewonnen zouden geven en een extra inspanning deden. Tien kilometer verder, als we merkten dat de groep op haar limiet reed, versnelden we opnieuw en reden weg, maar pas nadat Steve de doodssteek had uitgedeeld: hij begon

op rustige toon te vertellen over de laatste film die hij had gezien, alsof hij in een café zat te kletsen in plaats van een berg op te rijden die de anderen de adem benam.

We wekten niet alleen angst, maar ook afgunst. Soms was ik bang dat de vijandigheid die we over ons afriepen ons onze carrière zou kunnen kosten, zoals we daar opgesloten zaten in die berghutten in Catalonië, met tientallen andere aspiranten die licht ontvlambaar waren en vastbesloten om tot elke prijs prof te worden. Voor al die jongens – inclusief mezelf – was het doorstaan van de proeven die de trainers van Ventoux ons oplegden het enige wat ons kon redden van een middelmatig bestaan op de boerderij of in de fabriek; sommigen van hen leken voorbestemd het criminele pad op te gaan. Dat was niet het geval bij Steve, voor wie het professionele wielrennen een van zijn vele opties was voor een toekomst die hoe dan ook voorspoedig en aangenaam zou zijn. Nog een reden om een hekel aan hem te hebben.

En er waren er meer. Als hij een klein beetje zijn best deed, kon hij bijvoorbeeld een onweerstaanbare charme hebben, en dan vooral in het gezelschap van vrouwen, bazen en trainers. Een charme die de weinige keren dat de groep naar een bar in de omgeving ontsnapte, al was het maar om een frisdrankje te drinken, meer dan eens tot aanvaringen met de dorpelingen had geleid; een brutale flirt of een uitwisseling van servetjes met daarop gekrabbelde telefoonnummers was al voldoende om een opstootje te veroorzaken dat tot rake klappen leidde.

Voor iemand die zo vaak afgunst en wrok bij anderen opriep was Steve wonderbaarlijk slecht in staat zichzelf te verdedigen. Al die souplesse die hij uitstraalde op de fiets of op de dansvloer veranderde in onhandigheid op het moment dat de eerste klappen werden uitgedeeld. Dankzij mijn training bij de militaire politie en mijn ervaringen met uitgelaten dronkenlappen in smoezelige cafés lukte het ons steeds weer om min of meer ongeschonden uit de strijd te komen.

In de loop der tijd slaagden we erin de aanvallen van onze eeuwige belagers af te slaan, al was dat pas nadat ik me had geweed tegen de bullebak van de groep, een harde, ongelikte Breton, met de dijen en de

kop van een bulldog; hij woog minstens tien kilo meer dan ik, maar hij kwam niet uit een achterbuurt van Medellín en had geen drie jaar doorgebracht in de kazernes van Perpignan. Ik had een overlevingsstrategie ontwikkeld die in wezen bestond uit algehele conflictvermijding, iets wat perfect bij mijn temperament paste. Het was een strategie die werkte op voorwaarde dat in die zeldzame gevallen waarin een conflict onvermijdelijk was alle mogelijke geweld werd aangewend, zoals die keer dat ik Steve moest verdedigen.

Iván, de Breton, stak regelmatig 's nachts de fietsbanden van mijn vriend lek, iets wat ons dwong om 's morgens pijlsnel en op het laatste moment een band te plakken om nog op tijd te zijn voor de oproep van de trainers. Op een ochtend ontdekten we dat de fiets verdwenen was; de spottende lach waarmee Iván ons tegemoet kwam, liet er geen twijfel over bestaan wie daar verantwoordelijk voor was. Hij dacht vast dat Steve nu eindelijk de confrontatie aan zou gaan en dat leidde hem af; hij zag me niet aankomen. Ik verzamelde al mijn kracht en ramde hem met mijn elleboog vol in zijn gezicht; ik raakte hem precies tussen zijn kaak en zijn slaap. De idioot ging lelijk onderuit terwijl zijn handlangers verbijsterd toekeken bij die daad van onvoorstelbare agressie. Ook het vervolg zagen ze niet aankomen. Ik schopte net zo lang tegen het ineengedoken lichaam van de vechtersbaas totdat hij onthulde waar hij de fiets had verstopt. Na dat incident lieten ze ons met rust.

Ook de hoffelijke omgangsvormen die Steve vanaf dat moment tegenover de andere renners etaleerde hielpen daarbij. Hij deelde ruimhartig de inhoud van de pakketten die hij uit de Verenigde Staten ontving, en die vol zaten met cd's, gels en eiwitrepen, sportschoenen en T-shirts; een subtiele omkoping die al snel vruchten afwierp. Tegen de tijd dat de trainingsperiode voorbij was, behandelden ze ons alsof we goddomme de koningen van de weg waren.

Ik vraag me wel eens af of die hechte vriendschap die zo bepalend voor ons zou worden, werd bezegeld door dat aanvankelijke bondgenootschap op basis van wederzijdse bescherming; in mijn geval was dat zeker zo. Ook na wat er jaren later gebeurde, ben ik er nog steeds van

overtuigd dat er iets zuivers en diepgaands was aan die onvoorwaardelijke broederschap, een band van absolute trouw die we vanaf het aller-eerste moment hadden gesmeed.

In werkelijkheid waren we allebei enorm gefascineerd door de ander. Toen we elkaar leerden kennen was hij 21 en ik 23. Steve was in een gespreid bedje terechtgekomen en gepamperd als enig kind van een prominent advocatenechtpaar uit Santa Fe. Zijn ouders stonden achter hem en steunden de obsessie van hun zoon met de fiets. Toen hij besloot deel te nemen aan de jeugdcompetities van zijn land, huurden ze semi-professionele trainers in. Hij vaagde overal de concurrentie weg, altijd omringd en beschermd door een klein gezelschap dat eerst werd gefinancierd door zijn familie en later door weldoeners, aangetrokken door de belofte die hij, als een soort wonderkind, uitstraalde.

Maar hier, in het noorden van Spanje, bevond Steve zich voor het eerst van zijn leven op vijandig terrein. Zijn mensen hadden met pijn in het hart geconstateerd dat hij nooit de top van het wegwielrennen zou bereiken als hij niet de hardheid zou krijgen waarom de Europese teams en hun perfect uitgebalanceerde trainingen bekendstonden. Misschien juist daardoor leek hij in de ban van mijn overlevingskunsten in situaties die voor hem buitenissig en fascinerend waren en voor mij alleen maar vervelend. Gedwongen door omstandigheden was ik geworden wat ik nu ben, zoals dat gaat bij mensen die geen Panata heten, een beetje zoals anderen kantoorbediende of verkoper werden. Wielrennen was de boomstam waaraan ik me had kunnen vastgrijpen terwijl ik probeerde niet kopje-onder te gaan in de stroom. Steve was echter een van die mensen wier toekomst het gevolg was van een uitgestippeld plan.

Hij zag de situatie van bijna-wees waarin ik opgroeide als het toppunt van vrijheid. Mijn vader, een Franse militair die jarenlang voor verschillende ambassades in Latijns-Amerika werkte, was toen ik nog geen negen jaar oud was gescheiden van mijn moeder, een vrouw uit Bogotá afkomstig uit een aan lager wal geraakte Peruaanse familie. Vanaf dat moment bracht ik mijn zomers door in een berghut in de Alpen waar hij had besloten zich terug te trekken, en de rest van het jaar in een

rood bakstenen huisje in een buitenwijk van Medellín. Als gevolg van de slopende diensten die mijn moeder draaide als verpleegster in twee verschillende ziekenhuizen, werd ik als kind verwaarloosd. Na verloop van tijd begreep ik dat ze gewoon een excuus zocht om het kind dat was geboren uit een overhaast huwelijk als gevolg van een ongewenste zwangerschap op afstand te houden. Later, tijdens mijn pubertijd, was ik ervan overtuigd dat ze hoopte dat ik op een dag niet zou terugkeren van een van die reizen naar Frankrijk die ik elke zomer maakte, iets waar ik met alle plezier aan had willen voldoen, ware het niet dat mijn vader al evenveel haast had om mij elke keer dat ik hem bezocht weer de deur uit te werken. De reis betalen en me vijf weken lang in huis nemen was een verplichting waar kolonel Moreau zich nauwgezet, maar zonder enig enthousiasme aan hield.

Als het fietsen me niet had gered, was ik op een gegeven moment waarschijnlijk ingelijfd door een van de bendes die onze wijk terroriseerden. Onbedoeld was mijn moeder daar verantwoordelijk voor. Dankzij de extra diensten die ze draaide en een salarisverhoging konden we verhuizen van San Cristóbal, een dorp aan de rand van de stad, naar San Javier, een populaire wijk in Medellín. Hoewel we op de maatschappelijke ladder stegen, kwamen we geografisch gezien op lager terrein. Dit dwong me om de afstand van bijna zeven kilometer naar school bergop te lopen; ik moest 's morgens om halfvijf opstaan om op tijd te zijn. Op een gegeven moment moet ze zich hebben laten vermurwen door mijn slaaptkort, want op een dag kwam ze aanzetten met een grote, zware tweedehands fiets, die waarschijnlijk gestolen was. Het was een zogenoemde bouwvakkersfiets, die mijn leven voorgoed veranderde.

Ironisch genoeg was het aan mijn luiheid te danken dat ik klimmer werd. Dankzij mijn nieuwe brik kon ik de wekker op halfzes zetten, en later nam ik de tijd die ik onderweg was op, om nog langer te kunnen blijven liggen. Het werd langzamerhand een obsessie: elke week probeerde ik de route naar school een of twee minuten sneller af te leggen. Ik maakte mijn rugzak lichter, leerde om voordeel te halen uit elke bocht, telde het aantal keren dat ik de rem gebruikte en beperkte dat tot het

absolute minimum. Sommigen van mijn klasgenoten lachten om mijn oude, kapotte laarzen, die ik op school ging dragen, maar dat maakte me niks uit. Door de dikke zolen kon ik beter bij de pedalen, waardoor ik de route nog drie minuten sneller aflegde.

Een lerares had gezien hoe ik elke dag wanneer ik aankwam keihard remde en vervolgens de tijd opnam en in een boekje schreef. Ze vroeg waarom ik dat deed en las vervolgens nieuwsgierig mijn aantekeningen. Een week later vertelde ze me over een wedstrijd voor amateurwielrenners; zij was een van de organisatoren. In eerste instantie leek het me een absurd idee om mee te doen, belachelijk zelfs: mijn kapotte laarzen en mijn logge fiets pasten niet bij de plaatjes die ik had gezien van Colombiaanse idolen in felgekleurde tenues op aerodynamische fietsen. Maar nee zeggen was geen optie; de helft van de klas, in elk geval de helft die al dertien was, was verliefd op juf Carmen. Haar onuitputtelijke enthousiasme, haar warme glimlach, haar groene ogen en bovenal de manier waarop haar rok danste als ze liep, maakten haar tot de heldin van onze natte dromen.

Hoewel alle deelnemers betere schoenen droegen dan ik, troostte ik me met de wetenschap dat er wel meer fietsen waren zoals de mijne. Ik reed vastbesloten om indruk te maken op mijn juf en ging als een bezetene van start, verrast door het gemak waarmee ik iedereen achter me liet. Ik deed niets anders dan wat ik elke dag op weg naar school deed. Maar ik begreep al snel hoe dat kwam: de anderen reden om de 32 kilometer tot aan de streep te overleven. Na 10 kilometer zat ik er helemaal doorheen; al snel begonnen de eerste renners me in te halen. Op 5 kilometer van de eindstreep was ik laatste. Het was mijn eerste kennismaking met de kwelling van de race: pap in mijn benen, elke trap deed pijn in mijn buik. Het was ook het eerste contact met de vijand die elke wielrenner in zich draagt en die hem aanspoort om op te geven. Ik zei tegen mezelf dat ik wel genoeg had gedaan, dat ik de jongste deelnemer was, dat ik beter kon stoppen, maar toen stelde ik me de teleurstelling van Carmen voor en besloot ik dat ik niet zou afstappen en zeker niet laatste zou worden.